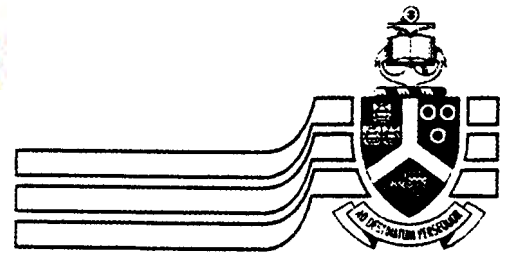

Bylae A Lys van Figure en Tabelle

1. Figuur:	Bladsy
Figuur 2.1: Zerfass se model	32
2. Tabel:	
Tabel 1: Ouderdomsverspreiding by respondente	158
Tabel 2: Geslag van respondente	159
Tabel 3: Hoogste kwalifikasie in teologie	159
Tabel 4: Verbandhoudende kwalifikasies van respondente	160
Tabel 5: Tipe betrekking bekleer deur leraars	161
Tabel 6: Aantal jare wat respondent in huidige standplaas is	162
Tabel 7: Totale aantal jare wat die respondent in die bediening is	163
Tabel 8: Aantal lidmate per gemeente	164
Tabel 9: Aantal kinders per gemeente	165
Tabel 10: Aantal babas gemiddeld per jaar gedoop	166
Tabel 11 Huwelikstatus van respondent	166
Tabel 12: Aantal huwelike	167
Tabel 13: Hulpverlenende beroepe van egliede	168
Tabel 14: Opvoedkundige kwalifikasie: huweliksmaat	169
Tabel 15: Intensiteit van verlies	170
Tabel 16: Wanneer is 'n miskraam 'n verlies?	171
Tabel 17: Aantal miskrame: 5 jaar periode	172

Tabel 18:	Kindersterftes: 5 jaar periode	173
Tabel 19:	Optrede in die geval van 'n miskraam	173
Tabel 20:	Mees intense emosie na miskraam	175
Tabel 21:	Emosies na 'n kindersterfte	175
Tabel 22:	Self 'n miskraam	176
Tabel 23:	Rol van predikant	177
Tabel 24:	Belewenisse van die predikant in die geval van 'n miskraam	178
Tabel 25:	Reaksies van respondente rondom ouers se belewenisse	179
Tabel 26:	Invloed: gesinsisteem	180
Tabel 27:	Betrokkenheid by pastorale begeleiding	181
Tabel 28:	Vergelyking van kwalifikasie van huweliksmaat met die belewenis van die intensiteit van die verlies	183
Tabel 29:	Vergelyking van eie kinders en die siening van die grootste verlies	184
Tabel 30:	Watter verlies is die grootste in vergelyking met stadium van swangerskap waartydens miskraam voorkom	185
Tabel 31:	'n Vergelyking tussen watter tipe verlies predikante as die grootste beskou en hul eie persoonlike ervaring van miskraam	186
Tabel 32:	Aantal miskrame in vergelyking met aantal kindersterftes	187
Tabel 33:	Aantal miskrame teenoor aantal babas gedoop	188

Bylae B **Vraelyste**

Universiteit van Pretoria

Fakulteit Teologie (Afdeling A)

Pretoria 0002 Republiek van Suid-Afrika Tel (012) 420-2348
Faks (012) 420-2887 e-pos: hannie@ccnet.up.ac.za

Departement Praktiese Teologie

13 Oktober 1999

Geagte Kollega

VRAELYS – DS JOHAN NEL

Ds Nel is tans besig met navorsing vir 'n doktorsale proefskrif oor die onderwerp:

Pastorale begeleiding van 'n gesin wat die trauma van 'n miskraam ervaar het.

'n Deel van sy navorsing behels 'n empiriese ondersoek by wyse van vraelyste.

U samewerking om die vraelys te voltooi is van deurslaggewende belang.

Sal u asseblief so vriendelik wees om u vraelys te voltooi en so spoedig moontlik terug te stuur.

Met dank

PROF TFJ DREYER
HOOF: PRAKTIESE TEOLOGIE

NAVORSING: DIE IMPAK VAN DIE VERLIES VAN 'N FETUS

AFDELING A

Vir kantoorgebruik

1. Respondentnommer V1 1 - 4
2. Kaartnommer V2 5

3. Dui asseblief u ouderdom aan V3 6 - 7
- _____ jaar

4. U geslag V4 8

Manlik	1
Vroulik	2

5. Hoogste kwalifikasie in teologie V5 9

Baccalaureus in teologie	1
Baccalaureus/Honneurs in teologie	2
Magister in teologie	3
Doktoraal in teologie	4

6. **Beskik u oor 'n aanvullende kwalifikasie wat verband hou met hulpverlening, bv. pastorale terapie, sielkunde, ens.? Indien wel, noem die aard daarvan.**
-

V6

7. **Huidige beroep**

V7 10

Voltydse predikant	1
Deelsorg predikant	2
Dosent	3
Emeritus	4
Bedank/ lewensstaat verander	5

8. **Hoe lank is u in u huidige pos/standplaas?**

V8 13 - 14

_____ jaar

9. **Hoeveel jaar is/was u in totaal in die bediening**

V9 15 - 16

_____ jaar

10. **U huidige gemeente: aantal lidmate tot die naaste 100**

V10 17 - 20

11. **U huidige gemeente: aantal kinders tot die naaste 100**

V11 21 - 24

12. **U huidige gemeente: gemiddelde aantal baba's gedoop per jaar**

V12 25 - 27

_____ (getal)

13. U huwelikstatus

V13

28

Nooit getroud	1
Getroud	2
Wewenaar/ weduwee	3
Geskei/ vervreemd	4

14. Hoeveel keer is/was u getroud?

V14

29

Eerste huwelik	1
Tweede huwelik	2
Meer as twee	3

15. Beklee u eggenoot/eggenote 'n beroep wat in u werk as predikant hulpverlenend van aard is, byvoorbeeld sielkundige, maatskaplike werk, onderwyser/es ensomeer? Indien wel, wat?

V15

16. Opvoedkundige kwalifikasies van u eggenoot/eggenote

V16

30

Primêre skoolsertifikaat	1
Sekondêre skoolsertifikaat	2
Tegniese (na-skools) sertifikaat	3
Graad/Diploma	4
Nagraads	5

17. Het u enige kinders? Indien wel, hoeveel?

V17

31

AFDELING B: U HOUDING TEN OPSIGTE VAN DIE VERLIES VAN 'N FETUS OF BABA

- 18. Dui aan watter verlies na u mening die grootste verlies is.**

V18

32

Miskraam	1
Doodgebore baba	2
Babasterfte	3
Almal ewe groot	4

- 19. Gedurende watter stadium van swangerskap beskou u 'n miskraam as 'n werklike verlies**

V19

33

0-3 maande	1
4-6 maande	2
7-9 maande	3
Enige stadium	4
Beskou miskraam nie as verlies	5

- 20. Met hoeveel miskrame het u die afgelope 5 jaar in u bediening te doene gekry?**

V20

34

Geen	1
0-5	2
6-10	3
11-15	4
16-20	5
Meer as 20	6
Nvt	7

21. Met hoeveel kindersterftes het u die afgelope 5 jaar in u gemeente te doene gekry?

V21

35

Geen	1
0-5	2
6-10	3
11-15	4
16-20	5
Meer as 20	6
Nvt	7

22. Watter optrede(s) volg u gewoonlik in die geval van 'n miskraam in u gemeente?

V22

V23

V24

V25

V26

V27

36

37

38

39

40

41

Geen	1
Besoek ouers	2
Gebruik diensgroep/ omgegroepe	3
Maatskaplike werker	4
Verwys na ander professionel persoon	5
Ander	6

Spesifiseer "ander" : _____

23. Watter optrede(s) volg u gewoonlik in die geval van 'n kindersterfte?

- V28 42
 V29 43
 V30 44
 V31 45
 V32 46
 V33 47

Geen	1
Besoek ouers	2
Stuur diensgroepwerkers/ omgegroepe	3
Maatskaplike werker	4
Ander professionele persoon	5
Ander	6

Spesifiseer "ander": _____

24. Watter ouer beleef na u mening die mees intense emosies na 'n miskraam?

- V34 47

Vader	1
Moeder	2
Beide	3

25. Watter ouer beleef na u mening die mees intense emosies na die afsterwe van 'n baba?

- V35 48

Vader	1
Moeder	2
Beide	3

26. Het u self al in u huwelik 'n miskraam beleef?

- V36 49

Ja	1
Nee	2

27. Hoe sien u die rol van die predikant in die geval waar 'n miskraam in die gemeente voorkom?

V37

50

Baie belangrik	1
Belangrik	2
Van min belang	3
Van geen belang	4

28. Watter van die volgende beleef u in uself wanneer u gekonfronteer word met 'n miskraamsituasie in u gemeente?

V38

51

Verleentheid	1
Onsekerheid	2
Terughoudendheid	3
Behoeftte om te gaan vertrous	4
Respek vir ouers se privaatheid	5

29. Wat het u eie ervaring u geleer van die emosies wat mense beleef tydens 'n miskraam? Merk almal wat van toepassing is.

Hartseer	1
Onverskilligheid	2
Verlange	3
Depressie	4
Aggressie	5
Skuldgevoelens	6
Skok	7
Angs	8
Bitterheid	9
Verligting	10
Kilheid	11
Ontkenning	12
Beheersdheid	13
Tranerigheid	14
Behoeftte om te praat	15

V39

V40

V41

V42

V43

V44

V45

V46

V47

V48

V49

V50

V51

V52

V53

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

Meld enige ander: _____

30. Watter effek het 'n miskraam na u mening op 'n gesin as sisteem?

V54

67

Geen effek op gesinsisteem	1
Slegs die moeder word geraak	2
Slegs die vader word geraak	3
Slegs die ouers word geraak	4
Ander kinders in die gesin word net soveel as die ouers geraak	5
Ander kinders in die gesin word in 'n mindere mate geraak as die ouers	6

31. Sou u oordeel dat dit nodig is om die hele gesin te betrek met die oog op pastorale begeleiding na 'n miskraam in die huisgesin?

V55

68

Ja	1
Nee	2
Onseker	3

Baie dankie vir u samewerking!

BIBLIOGRAFIE

- Adams, J 1973. *The Christian counsellor's manual*. New Jersey: Presbyterian and Reformed Publishing Company.
- Almanak en Bybelse Dagboek van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika*, 1999, bl 117.
- Alty, E 1991. Miscarriage: Creating support. *Nursing Times* 87/2, 24-25.
- Anonymous 1991. When is a fetus a baby? *Lancet* 337, 526.
- Balswick, J O & Balswick, J K 1990. *The family: A christian perspective on the contemporary home*. Grand Rapids, Michigan: Baker Book House.
- Berkhof, L 1981. *Systematic Theology*. The Grey House.
- Bokram, K 1992. A special kind of help. *Psychology Today* 25, 66.
- Bosley, G M & Cook, A S 1993. Therapeutic aspects of funeral ritual: *A thematic analysis*. *Journal of family psychotherapy* 4/4, 69-83.
- Brillenburg Wurth, G 1967. *Christelike Sedeleer*. Pretoria: J L van Schaik Beperk.
- Brink, A J 1979. *Woordeboek van Afrikaanse Geneeskundeterme*. Universiteit van Stellenbosch: NASOU BPK.
- Brongers, H A 1982. *De Prediking van het Oude Testament*. II Koningen. Uitgeverij G.F. Callenburg B.V. Nijkerk.
- Brown, F H 1989. The impact of Death and Serious Illness in the Family Life Cycle. In: Carter, B & McGoldrick, M (ed) *The changing life cycle*. USA: Allyn & Bacon.
- Brown, B S N 1993. *Perinatal loss: A framework for practice* 14/5, 469-479.
- Brubaker, E 1985. Older parent's reactions to the death of adult children. *Journal of Gerontological Social Work* 9/1, 35-48.
- Burger, C 1991. *Praktiese Teologie in Suid-Afrika*. Pretoria: RGN.

- Cecil, R 1994. "I wouldn't have minded a wee one running about": Miscarriage and the family.
Social Science and Medicine 38/10, 1415-1422.
- Derfrain, J 1991. Learning about grief from normal families: Stillbirth and miscarriage.
Journal of marital and family therapy 17/3, 215-232.
- De Klerk, W J 1978. *Rousmart*. Die Pastorale sorg oor bedroefdes na die oorlye van 'n dierbare. Johannesburg: Boekhandel De Jong (EDMS) Beperk.
- De Vaux, Roland 1978. *Ancient Israel: Its life and institutions*. London: Darton, Longman & Todd LTD.
- Die Bybel*, 1983. 9e druk. Kaapstad: Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika.
- Diensboek van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika*, 1995 Pretoria: Kital.
- Dingemans, G D J 1996. Manieren van doen: *inleiding tot de studie van de Praktische Theologie*. Kampen. Uitgeverij Kok.
- Dorland's Illustrated Medical Dictionary 1988. WB Saunders Company.
- Dreyer, P S 1985. *Geboorte, Huwelik, Dood*. Pretoria:Kital.
- Dreyer, T F J 1991. Eerste tree in die Praktiese teologie - Waarheen? *HTS* 47. 597 - 608.
- Dreyer, W A 1994. Die kerkregterlike posisie van die kind in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, met besondere verwysing na lidmaatskap, doop, nagmaal en tug.
HTS 50/3, 522-530.
- Dreyer, Y 1998. Pastorale interaksie met vroue. 'n Prakties-teologiese begronding.
Ongepubliseerde DD-proefskrif. Universiteit van Pretoria.
- Durand, J J F 1978. *Die sonde. Wegwysers in die Dogmatiek*. Pretoria: NG Boekhandel.
- Du Toit, C M 1991. Ouers in die rouproses. Ongepubliseerde MA-verhandeling. Universiteit van Stellenbosch.
- Firet, J 1987. *Spreken als een leerling: Praktisch-teologisch opstellen*. Kampen: Kok.

- Friedman, E H 1985. *Generation to generation*. New York: Guilford.
- Friedman, T & Gath, D 1989. The psychiatric consequences of spontaneous abortion. *British Journal of Psychiatry* 155, 810-813.
- Garel, M et al 1993. Depressive disorders after a spontaneous abortion. *American Journal of Obstetrics & Gynaecology* 168/3, 1005-6.
- Garel, M et al 1994. Long-term consequences of miscarriage: the depressive disorders and the following pregnancy. *Journal for Reproductive Infant Psychology* 12, 233-240.
- Groenewald, E P 1980. *Die Evangelie van Johannes*. Pretoria: NG Kerk-Uitgewers.
- Groenewald, E P 1973. *Die Evangelie van Lukas*. Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers.
- Habermas, J 1984. *The theory of communication action*, Vol 1: Reason and the rationalization of society, by T McCarthy. Boston, MA: Beacon.
- HAT 1984. *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*.
- Heitink, G 1993. *Praktische Theologie*. Kampen: Kok.
- Heitink, G 1977. *Pastoraat als hulpverlening: Inleiding in de Pastorale Theologie en Psychologie*. Kampen: Kok.
- Henley, A & Kohner, N 1991. *Miscarriage, Stillbirth and neonatal death. Guidelines for professionals*. London: SANDS.
- Henry, C F H 1981. *Baker's Dictionary of Christian Ethics*. Michigan: Baker Book House, Grand Rapids.
- Heyns, J 1978. *Dogmatiek*. Pretoria, NG Kerkboekhandel Transvaal.
- Heyns, J A 1982. *Teologiese Etiek deel 1*. Pretoria: N.G. Kerkboekhandel Transvaal.
- Heyns, L M & Pieterse, H J C 1991. *Eerste treë in die Praktiese Teologie*. Pretoria: Gnosis.
- Höhn, H J 1985. *Kirche und Kommunikatives Handeln*. Frankfurt am Main: Josef Knecht.
- Horkheimer, M 1947. *Eclipse of reason*. New York: Continuum.

- Hunfeld, J A M, Mourik, M M J & Tibboel, D 1996. Do couples grieve differently following infant loss? *Psychological Reports* 79, 407-410.
- Hunt, S 1984. Pastoral Care and Miscarriage: A Ministry long neglected. *Pastoral Psychology* 32/4, 265-276.
- Hutti, M M 1992. Parents' perceptions of the miscarriage experience. *Death studies* 16, 401-415.
- Imber-Black, E, Roberts, J & Whiting, R A 1988. *Rituals in Families and Family Therapy*. New York: W.W. Norton & Company.
- Irion, Paul E 1991. Changing patterns of ritual response to death. *Omega Journal of Death and Dying*. 22/3, 159-172.
- Kander, J 1990. *So will I comfort you...* Kaapstad: Lux Verbi.
- Klaus, M H & Kennel, J H 1980. *Parent-Infant bonding*. St Louis: C.V. Mosby.
- Knapp, R J 1987. When a child dies. *Psychology Today* 21/7, 60-67.
- Kowalski, K M 1987. Perinatal loss and bereavement. *Women's health: Crisis and illness in childbearing* 3, 25-43.
- Kübler-Ross, E 1981. *On death and dying*. London: Tavistock.
- Kübler-Ross, E 1974. *Questions and answers on death and dying*. New York: Macmillan.
- Lachelin, G C L 1985. *Miscarriage. The facts*. Oxford University Press.
- Leask, R 1991. Miscarriage. Too common a story? *Nursing Times* 87/2, 22-23.
- Lee, C, Slade, P & Lygo, V 1996. The influence of psychological debriefing on emotional adaption in women following early miscarriage: A preliminary study. *British Journal of Medical Psychology* 69/1, 47-58.
- Lin, S X & Lasker, J N 1996. Patterns of grief reaction after pregnancy loss. *American Journal of Orthopsychiatry* 66/2, 262-271.

- Lindbergh, A M 1973. *Hour of Gold, Hour of Lead: Diaries and letters 1929 - 1932*.
London: Harcourt Brace Jovanovich Limited.
- Littlefield, C H 1984. When a child dies: A sociobiological perspective. *Dissertation Abstracts*
45/8, 2743. North York, Canada: York University.
- Louw, D A , Gerdes, L C & Meyer, W F 1984. *Menslike ontwikkeling*. Pretoria: HAUM
Opvoedkundige Uitgewery.
- Louw, D J 1993. *Pastoraat as ontmoeting. Ontwerp vir 'n basisteorie, antropologie, metode
en terapie*. Pretoria: RGN-Uitgewery.
- Louw, D J [1993] 1997. *Pastoraat as vertolking en ontmoeting: Teologiese ontwerp vir
basisteorie, antropologie, metode en terapie*. Nuwe hersiene uitgawe. Kaapstad: Lux
Verbi.
- Madden, M E 1994. The variety of emotional; reactions to miscarriage. *Women & health*
21/2, 85-104.
- McClanahan, A L 1983. The stillborn infant. *The Christian ministry* 14,4.
- Miles, M S & Perry, K 1995. Parental responses to sudden accidental death of a child. *Critical
Care Quarterly* 8/1, 73-84.
- Mouton, J & Marais, H C 1989. *Basiese begrippe: Metodologie van die geesteswetenskappe*.
Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.
- Müller, J C 1994. *Practical theological wisdom in the context of pastoral marriage and
family therapy* 9/1, 20-28.
- Müller, J C 1996. *Om tot verhaal te kom. Pastorale gesinsterapie*. Pretoria: RGN Uitgewery.
(RGN-studies in Praktiese Teologie).
- Mussen, P R, Conger, J J, Kagan, J & Huston, A 1984. *Child development and personality*.
New York: Harper & Row Publishers.

PARLIAMENTARY BULLETIN no 8, 29 October 1996.

Pelser, G M M 1986. Die doop in die Nuwe Testament. Ongepubliseerde diktaatesings,

Departement Nuwe Testamentiese Wetenskap (Afd A), Universiteit van Pretoria.

Peperzak, A 1977. *Vrijheid. Inleiding in de wijsgerige antropologie I* Baarn: Basisboeken.

Peppers, L G & Knapp, R J 1980. Maternal reactions to involuntary fetal/infant death.

Psychiatry 43, 155-159.

Pieterse, H J C 1993. *Praktiese Teologie as kommunikatiewe handelingsteorie*. Pretoria:

RGN-Uitgewers.

Reich, W T 1978. *Encyclopedia of Bioethics*. London: The Free Press.

Reinharz, S 1988. What's missing in miscarriage? *Journal of Psychology* 16/84-103.

Reeves, R R & Bullen, J A 1994. Spontaneous miscarriage in the ED. *Annals of Emergency*

Medicine 23/2, 387.

Reevak-Lutz, R J & Kellner, K R 1994. Paternal involvement after perinatal death. *Journal of*

perinatology. XIV/6, 442-445.

Rosenblatt, P G & Burns, L H 1986. Long-term effects of perinatal loss. *Journal of family*

issues 7, 237-253.

Rosenfeld, J A 1994. Bereavement and grieving after spontaneous abortion. *American family*

physician 43/5, 1679-1684.

Rubin, S 1981. A two track model of bereavement: Theory and application in research.

American Journal of Orthopsychiatry 51/1, 101-109.

Rutherford, R 1980. *The Death of a Christian: The Rite of Funerals*. New York: Pueblo

Publishing Company, Inc.

Sanders, C M 1980. A comparison in adult bereavement in the death of a spouse, child or

parent. *Omega - The Journal of death and dying* 10/4, 303-332.

- Seller, M et al 1993. Grief and mid-trimester fetal loss. *Prenatal diagnosis* 13/5, 341-348.
- Slabber, L 1987. *My kind is dood*. Kaapstad: Lux Verbi.
- Slade, P 1984. Predicting the psychological impact of miscarriage. Special Issue:
Understanding the experience and emotional consequences of miscarriage. *Journal of Reproductive and Infant Psychology* 12/1, 5-16.
- Silverman, P R & Worden, J W 1992. Children's understanding of funeral ritual. *Omega Journal of Death and Dying* 25/4, 319-331.
- Spiegel, Y 1977. *The grief process*. Nashville: Abingdon.
- Sullivan, B B 1987. Dynamic adjustment in couples following a SIDS loss. Dissertation
Abstracts International 48/2, 574. Michigan: The University of Michigan.
- Thomas, J 1993. Perinatal bereavement counselling: how it has changed. *British Journal of Hospital Medicine* 50, 295-296.
- Tucker, K B 1989. A Pastoral Response to silent tragedy. *The Christian Ministry* 20, 11-13.
- Van Aarde, A G 1991. 'n Nuwe Testamentiese perspektief op die kind, *HTS* 47/3, 685-715.
- Van der Ven, J A 1988. Practical Theology: From applied to empirical theology. *Journal of Empirical Theology* 1, 17-27.
- Van der Ven, J A 1993. Practical Theology: Kampen: The Netherlands: Kok Pharos Publishing House.
- Van Niekerk, A (ed) 1991. *The status of prenatal life*. Cape Town: Lux Verbi.
- Van Niftrik, G C 1944. *Kleine Dogmatiek*. Nijkerk: G.F. Callenbach N.V. Uitgever.
- Van Zyl, F J 1993. *Die mens as sondaar. Karl Barth se sieing*. Pretoria: KITAL.
- Van Zyl, P J 1995. *'n Prakties-teologiese ondersoek na die invloed van huisbesoek op erediensbywoning binne die Nederduitsh Hervormde Kerk van Afrika*.
Ongepubliseerde DD-proefskrif, Universiteit van Pretoria.

- Walker, W 1980. *A history of the Christian Church*. Edinburg: T & T Clarck Ltd.
- Wassner, W J 1991. *The Pastoral dynamics of Miscarriage* 40/2, 113-121.
- Weber, O 1981. *Foundations of Dogmatics*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Weiser, A 1982. *The Psalms*. London: SCM Press Ltd.
- Wells, R G 1991. Managing miscarriage: The need for more medical mechanics. *Postgraduate medicine* 89/2, 207-212.
- Williams, R A & Nikolaisen, S M 1982. Sudden infant death syndrome: Parent's perspectives and responses to the loss of their infant. *Research in Nursing and Health* 5/2, 55-61.
- Wong, D L 1980. Bereavement: The empty mother syndrome. *American Journal of Maternal Child Nursing* 5/6, 385-389.
- Zerfass, R 1974, in Klosterman, F en Zerfass, R 1974. *Praktische Theologie heute*. Munchen: Kaiser/Grunewald.
- Zuck, R B 1996. *Precious in His sight: childhood in the Bible*. Baker books.